EVROPSKÝ PARLAMENT 2009 - 2014

Dokument ze zasedání

9. 2. 2011 B7-0101/2011

NÁVRH USNESENÍ

předložené na základě prohlášení místopředsedkyně Komise, vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku

v souladu s čl. 110 odst. 2 jednacího řádu

o právním státě v Rusku

Heidi Hautala, Werner Schulz, Bart Staes, Indrek Tarand
za skupinu Verts/ALE

B7-0101/2011

Usnesení Evropského parlamentu o právním státě v Rusku

Evropský parlament,

– s ohledem na svá předchozí usnesení o Ruské federaci, zejména na usnesení ze dne 17. září 2009, 12. listopadu 2009, 17. června 2010 a 21. října 2010,

– s ohledem na Dohodu o partnerství a spolupráci mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Ruskou federací na straně druhé a na jednání o nové dohodě mezi EU a Ruskem zahájená v roce 2008,

– s ohledem na konzultace mezi EU a Ruskem o lidských právech,

– s ohledem na rezoluci Parlamentního shromáždění Rady Evropy č. 1738 (2010) a na zprávu Výboru pro právní záležitosti a lidská práva o právních cestách nápravy porušování lidských práv na severním Kavkaze ze dne 22. června 2010 a 4. června 2010,

– s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, jehož smluvní stranou je Rusko od roku 1973, zejména na jeho článek 14, který stanoví, že každý má právo, aby byl spravedlivě a veřejně vyslechnut kompetentním, nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem,

– s ohledem na Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod, jejíž smluvní stranou je Rusko od roku 1998, zejména na její článek 6, který obdobně stanoví, že každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem,

– s ohledem na ruskou ústavu, zejména na její článek 118, který stanoví, že spravedlnost vykonávají v Ruské federaci pouze soudy, a na článek 120, který stanoví, že soudci jsou nezávislí a řídí se pouze ruskou ústavou a federálním právem,

– s ohledem na tiskové zprávy zveřejněné předsedou EP Buzkem o šestém výročí tragickým událostí v Beslanu ze dne 3. října 2010, o Anně Politkovské a o rozsudku vinen nad Michailem Chodorkovským a Platonem Lebeděvem, čtvrtém výročí zavraždění ze dne 6. října 2010 a o sebevražedném bombovém útoku, k němuž došlo v severokavkazském Vladikavkazu, ze dne 10. října 2010,

– s ohledem na prohlášení MK/VP EU o případu Chodorkovského a Lebeděva ze dne 30. prosince 2010,

– s ohledem na čl. 110 odst. 2 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že řada procesů a soudních řízení konaných v posledních letech zpochybnila nezávislost a nestrannost soudních institucí Ruské federace; vzhledem k tomu, že politické vměšování, procesní nedostatky, korupce, uzavřenost, nespravedlivé zacházení se svědky a vyhrožování svědkům představují nadále závažné překážky výkonu

spravedlnosti v Rusku,

B. vzhledem k tomu, že šetření týkající se porušování lidských práv jsou často neúčinná a charakteristická svými nedostatky a vedou k beztrestnosti; vzhledem k tomu, že nedostatek transparentnosti úředních úkonů vytváří příležitost k rozsáhlému porušování pravidel,

C. vzhledem k tomu, že smrt Anny Politkovské, Natálie Estěmirovové, Anastázie Barburové, Stanislava Markelova a Sergeje Magnitského zůstává nepotrestána a že Michail Chodorkovský, Platon Lebeděv, Oleg Orlov, Igor Vladimirovič Izmesťjev, Michail a Larisa Čeprunovi, Alexandr Kalistratov, Alexej Sokolov a Alexej Nikiforov byli opakovaně vystaveni zastrašování ze strany soudní moci,

D. vzhledem k tomu, že moskevský chamovničeský okresní soud uznal dne 30. prosince 2010 Michaila Chodorkovského a jeho obchodního společníka Platona Lebeděva vinnými ze zpronevěry; vzhledem k tomu, že trestní stíhání, řízení a rozsudek byly mezinárodně zobrazovány jako politicky motivované; vzhledem k tomu, že politické vměšování a nátlak se staly předmětem ostré kritiky ze strany mezinárodního společenství,

E. vzhledem k tomu, že Igor Vladimirovič Izmesťjev byl dne 28. prosince 2010 moskevským městským soudem odsouzen k doživotnímu odnětí svobody; vzhledem k tomu, že pan Izmesťjev je prvním senátorem, který byl odsouzen na doživotí; vzhledem k tomu, že na mezinárodní úrovni vyvstaly otázky v souvislosti s procesními nesrovnalostmi a politickým vměšováním,

F. vzhledem k tomu, že postup v případech proti Michailovi Chodorkovskému a Platonovi Lebeděvovi, ale i nezahájení vyšetřování ohledně smrti Sergeje Magnitského, Anny Politkovské, Natálie Estěmirovové a Stanislava Markelova poškozují pověst Ruska v očích ostatních zemí,

G. vzhledem k tomu, že usnesení Evropského parlamentu o lidských právech ve světě v roce 2009 a o politice EU v této oblasti ze dne 21. října 2010 vyzvalo Radu EU, aby zvážila zákaz vstupu a zmrazení majetku ruských úředníků, kteří se podíleli na Magnitského smrti, pokud nebude zahájeno vyšetřování; vzhledem k tomu, že Evropský parlament v tomto usnesení dále usoudil, že Magnitského případ dokonale postihuje závažné nedostatky ruského soudního systému,

H. vzhledem k tomu, že ruský zákon o extremistických činnostech je často využíván k pronásledování aktivistů v oblasti lidských práv, politických oponentů a náboženských skupin; vzhledem k tomu, že tento zákon se vyznačuje nejasnou terminologií a obsahem a je používán svévolně; vzhledem k tomu, že v tomto směru vyvolávají největší znepokojení články 280, 281 a 282 ruského trestního zákoníku; vzhledem k tomu, že trestní řízení týkající se extremismu a výše uvedené články obsahují nedostatky a umožňují manipulaci soudního řízení; vzhledem k tomu, že federální seznam extremistických materiálů byl v roce 2010 27krát aktualizován a obsahuje nyní 748 položek a na seznamu extremistických organizací, který byl v roce 2010 rovněž aktualizován, figuruje nyní 18 organizací,

I. vzhledem k tomu, že Evropský soud pro lidská práva vynesl nad Ruskou federací

za závažné porušování lidských práv na severním Kavkazu více než 150 rozsudků; vzhledem k tomu, že výkon těchto rozsudků je značně nedostatečný; vzhledem k tomu, že za nevykonání těchto rozsudků nesou z velké části odpovědnost soudní instituce a orgány,

J. vzhledem k tomu, že soudní orgány a orgány činné v trestním řízení nedokázaly zastavit rozsáhlou beztrestnost porušování lidských práv na severním Kavkazu; vzhledem k tomu, že v případech závažného porušování lidských práv, útoků, zabíjení, násilného zmizení, špatného zacházení a svévolného zatýkání, k nimž docházelo v některých oblastech severního Kavkazu, nebyla sjednána právní náprava; vzhledem k tomu, že normalizace na severním Kavkazu není možná bez potrestání viníků porušování lidských práv a bez opětovného zavedení právního státu,

K. vzhledem k tomu, že nezávislí novináři, občanští aktivisté, advokáti a ochránci lidských práv v tomto regionu často čelí vyhrožování a násilí, obtěžování a zastrašování a že příslušníci donucovacích orgánů je omezují v jejich činnosti;

L. vzhledem k tomu, že ruský prezident Medveděv se opakovaně zavázal k posílení právního státu a prohlásil, že jeho úkolem je vytvořit zcela nezávislé a moderní soudy odpovídající úrovni hospodářského rozvoje země,

M. vzhledem k tomu, že pracovní plán partnerství pro modernizaci mezi EU a Ruskem, uzavřeného na summitu EU-Rusko dne 7. prosince 2010, obsahuje konkrétní návrhy a projekty pro spolupráci a pomoc v oblasti lidských práv a právního státu,

N. vzhledem k tomu, že skutečné partnerství s Ruskem v oblasti obchodu, bezpečnosti a spravedlnosti dokáže EU vytvořit pouze tehdy, bude-li tato země dodržovat zásady právního státu a zajistí-li nezávislost a účinnost svých soudních institucí,

O. vzhledem k tomu, že členské státy EU nevytvořily vůči Rusku soudržnou politiku v oblasti lidských práv; vzhledem k tomu, že nesrovnalosti a nedostatečná koordinace, jimiž se politika členských států EU v oblasti lidských práv vyznačuje, způsobují, že se EU v souvislosti s ochranou a podporou lidských práv v Rusku nalézá ve slabé pozici,

1. zastává názor, že nedostatečná nezávislost soudních orgánů je hlavní příčinou beztrestnosti v Rusku, a vyjadřuje znepokojení nad zprávami o politicky motivovaných procesech, nespravedlivých postupech a zanedbání vyšetřování závažných zločinů, jako jsou vraždy, pronásledování a jiné násilné činy;

2. naléhavě vyzývá ruské soudní orgány a orgány činné v trestním řízení, aby účinně, nezaujatě a nezávisle vykonávaly své povinnosti s cílem postavit pachatele trestných činů před soud; vyzývá ruské orgány, aby zajistily, že v rámci ruského soudního systému bude ve všech trestních stíháních všech obžalovaných dodržováno právo na spravedlivý proces; naléhavě vyzývá Rusko, aby provedlo důkladný přezkum vnitrostátních právních předpisů a pravidel právní praxe;

3. naléhavě vyzývá ruské soudní orgány, aby postavily před soud osoby odpovědné za pronásledování a zastrašování novinářů, právníků a ochránců lidských práv a aby přenesly na orgány odpovědnost za jakékoliv pochybení při ochraně a zajištění jejich fyzické integrity v souladu s příslušnými mezinárodními a regionálními nástroji v oblasti lidských

práv;

4. odsuzuje jako politicky motivovaný rozsudek vinen vynesený moskevským chamovničeským okresním soudem dne 30. prosince nad Michailem Chodorkovským a jeho obchodním společníkem Platonem Lebeděvem za zpronevěru; rozhodně odsuzuje politické vměšování se do soudního řízení; vyjadřuje politování nad řadou nedostatků v soudním řízení a odsuzuje nahlášené případy nátlaku a hrozeb vůči svědkům ze strany obžaloby;

5. domnívá se, že nerespektováním právního státu uštědřil druhý rozsudek vinen nad panem Chodorkovským a panem Lebeděvem od roku 2005 právnímu státu políček a zbavil významu prohlášení ruského prezidenta Dimitrije Medveděva a jeho program modernizace;

6. bere na vědomí rozhodnutí prezidenta Medveděva požádat právní experty v rámci Rady prezidenta pro lidská práva, aby prozkoumali případ Chodorkovský/Lebeděv a případ Sergej Magnitský;

7. vyjadřuje znepokojení nad nahlášenými procedurálními nesrovnalostmi a politickým vměšováním, ke kterým došlo v případu Igora Vladimiroviče Izmesťjeva, a naléhavě vyzývá ombudsmana Ruské federace, aby případ znovu otevřel s cílem zahájit přezkum trestního stíhání, procesu a odsouzení;

8. naléhavě vyzývá ombudsmana Ruské federace, aby obvodní soud č. 363 moskevského chamovničeského okresu pověřil přezkoumáním obvinění a pokračujícího trestního řízení proti Olegovi Orlovovi, nositeli Sacharovovy ceny za svobodu myšlení udělované Evropským parlamentem za rok 2009 a předsedovi Střediska pro lidská práva Memorial, který čelí obvinění z urážky na cti čečenského prezidenta Ramzana Kadyrova poté, co uvedl, že považuje pana Kadyrova za odpovědného za únos a zavraždění čelné představitelky střediska Memorial v Čečensku paní Natálie Estěmirovové dne 15. června 2009 v Grozném; připomíná, že dosud neproběhlo žádné účinné vyšetřování výše uvedené vraždy; vzhledem k tomu, že panu Olegovi Orlovovi hrozí až tři roky odnětí svobody;

9. připomíná svou výzvu Radě, aby v případě, že ruské orgány nevykročí pozitivním směrem a nezačnou spolupracovat a vyšetřovat případ Sergeje Magnitského, trvala na tom, aby ruské orgány postavily odpovědné osoby před soud, a zvážila uvalení zákazu vstupu do EU pro ruské úředníky zapojené do tohoto případu, a vybízí úřady EU činné v trestním řízení, aby spolupracovaly s cílem obstavit bankovní účty a další majetek těchto ruských úředníků ve všech členských státech EU;

10. odsuzuje soudní zastrašování právo ctících demonstrantů účastnících se tzv. Strategie-31 – shromáždění konaných na podporu článku 31 ruské ústavy, který v Rusku zaručuje svobodu shromažďování; odsuzuje všechny postihy demonstrantů, zejména postih v délce 15 dnů uvalený na bývalého místopředsedu vlády Borise Němcova za jeho účast na prosincové demonstraci Strategie-31 v Moskvě;

11. naléhavě vyzývá Radu, aby plně provedla výše uvedené usnesení Evropského parlamentu o stavu lidských práv ve světě v roce 2009 a politice EU v této oblasti ze dne 21. října 2010; vyzývá Radu, aby neodkladně předložila Parlamentu akční plán s ohledem na

provádění odstavce 120 této zprávy a aby o postupu provádění Parlament pravidelně informovala;

12. Odsuzuje skutečnost, že soudní orgány všeobecně využívají a zneužívají vágního ruského zákona o boji proti extrémistické činnosti, zejména článek 280 „Veřejné nabádání k násilné změně ústavního systému Ruské federace“, článek 281 „Sabotáž“ a článek 282 „Podněcování k národnostní, rasové či náboženské nevraživosti“ ruského trestního zákoníku;

13. odsuzuje 12 probíhajících trestních případů vedených proti Svědkům Jehovovým; odsuzuje zejména trestní stíhání pana Alexandra Kalistratova, předsedy místní náboženské organizace v Gorno-Altajsku, za šíření náboženské literatury, podle čl. 282 odst. 1 ruského trestního zákoníku, který zahrnuje podněcování k zášti či nenávisti a znevažování lidské důstojnosti; dále odsuzuje podobná obvinění vznesená proti Michailovi a Larise Čeprunovým;

14. naléhavě vyzývá ingušského ombudsmana, aby efektivně vyšetřil zmizení Zaliny Idrisovny Jekorojevové a pana Israila Torškojeva, k němuž došlo v uplynulých měsících, a rovněž mučení a nezákonné zadržování Adama Chamkojeva v Ingušsku;

15. vyzývá Rusko, aby postavilo před soud osoby odpovědné za násilné zmizení nebo popravu bez řádného soudu Aliho Džanijeva, Jusupa Dobrijeva, Junuse Dobrijeva a Magomeda Adžijeva, kteří jsou nezvěstní od 28. prosince 2009, kdy byli spatřeni v Petrohradě, a Zelimchana Achmetoviče Čibijeva, Magomeda Chajbulajeviče Israpilova, Džamala Zijadinoviče Magomedova, Akila Džavatchanoviče Abdullajeva a Dovara Nazimoviče Asadova, jež jsou nezvěstní od noci z 24. na 25. září; podobně Rusko vyzývá, aby před soud postavilo osoby odpovědné za veřejné výhružky adresované ingušskému ochránci lidských práv Magomedu Mutsolgovovi a za závažný útok na dagestánského ochránce lidských práv Sapjata Magomedova;

16. vyzývá Rusko, aby postavilo před soud osoby odpovědné za nezákonné zadržování a mučení Islama Umarpaševa, 24letého Čečence, který byl nezákonně zadržován od 11. prosince 2009 do 11. dubna 2010;

17. zdůrazňuje, že musí proběhnout plné vyšetřování a výslechy, aby se zjistilo, kdo je odpovědný za obléhání školy v Beslanu k němuž došlo ve dnech 1.–3. 9. 2004; trvá na tom, že ne nezbytné obnovit práva obětí a jejich rodin a poskytnou jim přiměřené odškodnění;

18. vyzývá ruské správní a soudní orgány, aby plně vykonaly všechny rozsudky Evropského soudu pro lidská práva a aby ochraňovaly stěžovatele před pronásledováním a výhružkami; zdůrazňuje, že musí být v případech, kdy Evropský soud pro lidská práva považuje předchozí vyšetřování za nepřiměřené, vedeno nezávislé a důkladné vyšetřování; rozhodně podporuje doporučení obsažená ve zprávě Dicka Martyho ze dne 4. června 2010 týkající se právních cest nápravy porušování lidských práv na severním Kavkaze;

19. vyjadřuje politování nad rozhodnutím ruských orgánů odmítnout korespondentovi deníku Guardian Lukovi Hardingovi při jeho návratu z návštěvy Spojeného království do Moskvy dne 5. února vstup na ruské území a posadit ho do letadla vracejícího se do

Londýna, přestože měl požadovanou akreditaci a víza;

20. naléhavě vyzývá Rusko, aby ratifikovalo Římský statut Mezinárodního trestního soudu a Úmluvu OSN o ochraně všech osob před násilným zmizením, a zdůrazňuje, že je důležité posílit všeobecnou soudní pravomoc, aby se zajistila trestní odpovědnost za závažné porušení lidských práv;

21. opětovně vyzývá k zintenzívnění konzultací v oblasti lidských práv, aby byly tyto konzultace účinnější, více se orientovaly na výsledky a účastnila se jich ruská ministerstva spravedlnosti a vnitra a ministerstva zahraničních věcí v Bruselu a Moskvě a aby do nich byl na všech úrovních plně zapojen Evropský parlament;

22. zastává názor, že pracovní plán partnerství pro modernizaci obsahuje pozitivní kroky v oblasti právního státu, jako například zřízení odvolacího systému pro trestněprávní a občanskoprávní řízení, zdůrazňuje, že je potřeba dále vyvinout a rozpracovat pracovní plán pro oblast lidských práv, právního státu a boje proti korupci;

23. zdůrazňuje, že právní stát musí být základem nového komplexního partnerství a dohody o spolupráci s Ruskou federací, zejména vzhledem k zahrnutí fungující doložky o lidských právech;

24. naléhavě vyzývá členské státy EU, aby zavedly ve vztahu k Rusku důslednou a soudržnou politiku v oblasti lidských práv založenou na vzájemném dodržování zásad právního státu, demokracie a lidských práv;

25. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi a členským státům a vládě a parlamentu Ruské federace.